

Rapport från Teater Albatross arbete med två teatergrupper i Kongo (DRK) i februari 2011

Vi åkte två veckor till Kongo, jag (Robert Jakobsson) och Johanna Tjernström. Vi arbetade med Theatre Marabout. Charlotta Grimfjord Cederblad var med oss en vecka, hon arbetade med Theatre CANACU. Båda teatergrupper från Kongo (DRK).

Redan vid flygplatsen möttes vi av något främmande... Värmen, närgången som vanligt, kändes bekant... Men: inga påflugna bärare. Inget surr av stressframkallande unga män som vill ta hand om bagaget. Och ibland bråkar sinsemellan om vem som skall bära i vilken ände. Nu var allt lugnt och stilla i väntan på bagaget. Märkligt! För övrigt är det så att Albatross ofta har så mycket bagage att jag lärt mig att uppskatta dessa hyperintensiva hjälpare. Och inte nog med det! Vi gick med våra av flygplatsen nyinskaffade väskvagnar mot tullen, sista anhalten. - Och där var det bara att gå igenom! Inget rotande i väskor! Inga stönanden, inga pengar till fattiga tullare! - Oj!

Väl utanför, på väg från flygplatsen kunde jag inte låta bli att tacka några militärer för att de (?) gjort det så lätt att komma till Kongo. "Nu får ni nog fler turister" sa jag.

Så bar det av till vår bostad. Nzey och Mr Six, ledarna för Marabout och CANACU ledsagade oss. Trafiken! Alltid lika spännande och outgrundlig! Finns det en fri yta så kan man köra där! Väl vetande att tex folk flyttar sig på trottoaren om du kör där! En tutning, men ingen inbromsning. Man sitter i igenproppade små transportbilar, med sätena utkastade. Träbänkar gör att tjugo Kinoaser (Kinshasabor) får plats i en liten f d Volkswagen hippiebuss, dyrt importerad från Tyskland. Man står i öppna sidodörrar. Och bankar i taket åt föraren om något oförutsett är på gång. Man är lika effektiva som fattiga. Skickliga på gränsen till konst. Skönt att vara tillbaka!

Vi körs till ett för oss okänt kvarter, Ngaba. Vi får höra att där är det fattigt. Vi måste vara försiktiga. Inte gå runt och fotografera. Alltid ha någon infödd med oss.

Gatuvy från Ngaba

Vi skall bo på ett NGO som driver verksamheter för hemlösa barn. Johanna och jag i ett pytterum med våningssäng à la Tokalynga! Jag sover överst. Inget rinnande vatten. Men spänner med vatten som Theo, vaktmästaren, fyller på. Och ett stort kar att stå i om vi vill tvätta oss. Bit- för bitmetoden,. Med öskar. Det kalla vattnet gav oss lyckokänslor dessa Ngabadagar!

På NGO-n finns en sal. En ren och fin sal. Säkert 30 kvadratmeter. Stort, rent, bra! För att vara en teater i Kinshasa blir detta en bra arbetsplats. Vi har lokalen själva hela tiden. Vi har ett elaggregat som går på bensin. (Den kommunala elen funkar ibland, då stänger vi av

”groppen”, som den heter, apparaten som dånar.) Vi behöver elen för musiken som ofta ledsagar vårt arbete. - Och så passar alla på att ladda sina mobiler!

Vi minns att vi redan tidigare, i juni 10, besökt detta ställe. Vi får vidare reda på att vi kan spela för och göra pedagogiska projekt på hemlösa barn- skolan de driver en bit bort. Vi kommer överens att nästa gång vi kommer till Kinshasa, då möter vi deras barn med vår teater.

Martin Makitakow, skådespelare i Theatre Marabout

Teater Albatross är förväntade att leda ett arbete med Theatre Marabout. Vi har sedan flera tidigare turnéer med våra afrika-föreställningar i Kongo en idé om att göra en film och teaterperformance ihop. Det skall handla om Kongo idag. Om hur det är att leva i Kongo idag. En slags mosaikidé att på ett dokumentärt och konstnärligt fiktivt sätt blanda spelkort av spännande berättelser och bilder till en rörande Kongoberättelse.

De vill introduceras i vår teaterträning. Och jag är naturligtvis mycket osäker. Kommer de att gilla metoderna jag visar och delar med dem!? Johanna är visserligen med som mitt bollplank och som tolk, men ändå känner jag mig räddhågsen.

Vi sätter igång med en slags aktiv meditation, till musik. Vi dansar. Kroppsdel för kroppsdel. Vi stelnar i olika positioner. Vi rör bara en kroppsdel. Vi går i slow-motion. De har en stark närvaro. De verkar både koncentrerade och glada. Jag känner mig säker.

När några dagar gått får jag en känsla att allt mitt arbete med teatern fram till nu lett just till detta: Mötet med dessa receptiva Maraboutsådisar! Det är lite som en tidsresa. Bakåt i tiden. Till de dagar när teatern sprängde mina egna gränser och var än mer på riktigt. Jag njuter och svettas oerhört.

Vi samtalar mellan de svettdrypande övningarna av kropp, själ och röst, samtalar om vårt projekt och framtiden. Om filmen. Om hur vi träffas härnäst. Om hur de bland annat med hjälp av den halvprofessionella kamera vi, Teater Albatross, givit dem, själva ska kunna fortsätta arbetet när vi är borta.

Marabouts ledare Nzey van Musala och Arianne Mbaki

Efter några dagar kommer Charlotta från Teater Albatross med i arbetet på förmiddagarna. Hon inspirerar med sitt graciöst mjuka fysiska arbete. På eftermiddagarna är hon med CANACU, de arbetar på en pjäs om Dag Hammarskjöld i Kongo.

Det visar sig att Marabout är duktiga på vad jag brukar kalla inre resor. Detta ligger nära det vi i Europa kallar schamanism. De är ena hejare på sådana resor. Vi får fantastiska berättelser till oss. Komiska, mytiska, rörande. Vi har hittat en källa. ”Sourcerie” som man säger på afrofranska.

Jag försöker, med viss hjälp från Charlotta, att lära dem ett arbete som för mig är lite av ett skötebarn, sekvensarbetet. Detta är ett arbete där skådespelaren själv arbetar fram koreografier. Oerhört noggranna koreografier med frysningar. Det bygger på att vara asymmetrisk i kroppen, utmana balans och bekvämlighet vad gäller bäcken och knän (= böjda knän, ofta stående på ett ben, fötterna olika mot golvet etc) Vidare är isolering, att bara röra en kroppsdel, viktig... Det rör sig vidare om att stanna redan i början av den rörelse som verkar påbörjad. Allt för att hitta ett kroppsspråk som är väldigt suggestivt. Sedan kan man sätta musik och framför allt texter till detta! Där alltså rörelserna görs helt frikopplade från innehållet i texterna, som tillkommer senare. Detta arbete är mycket koncentrationskrävande. Svårt. Och det var inte helt lätt att börja med. Ögon flackade. Det var svårt för skådespelarna att bestämma sig. Hur skall jag låsa min kropp i vissa av mig själv bestämda exakta rörelsemönster!? Efter några gånger började det lossna, och plötsligt kunde vi, sista dagen, filma fyra koreografier med text och musik. Vilken närvaro! Vilken intensitet! Jag var glad. Vi hade material till film och performance!

De sista dagarna var vi på resande fot. Vi åkte ena dagen till bonoboeaporna. Det finns en skog utanför Kinshasa där de finns i ett semifritt tillstånd. Johanna, jag och Theatre Marabout umgicks med dem ett antal timmar. De är märkligt intelligenta. Våra kusiner, kloka åtminstone som sjuåriga barn. De finns bara i Kongo. De är utrotningshotade. De är helt igenom vänliga. Sex är deras terapi. En stark terapi, då de aldrig lär ha några skärmytslingar. Att sitta i timtal och titta på dessa djur är en djup meditation! Förra gången jag var där, för några år sedan, kom en bonoboe fram till mig och räckte med sträckt arm fram sin hand mot mig... Jag tvekade länge. Sedan tog jag hans hand. Vi tittade in i varandras ögon. Det kändes stort. Vi har bestämt, Theater Marabout och vi att i vårt arbete också göra något om bonoboeapan. - Kanske som en metafor för hela Kongos utsatthet - och vänlighet!?

Vidare var vi med när Theatre CANACU invigde en skola i en by utanför Kinshasa. Skolan heter "Dag". Folk från FN var där liksom talesmän för stat och kommun. Och hela byn! Tänk att en teaters engagemang kan leda till att en by får en skola! Alla var tacksamma mot Mr Six, CANACUs ledare! Både FN mannen och statstalesmannen från Kisangani hade spännande saker att berätta från sina respektive horisonter! Berättelser som förhoppningsvis blir del av vårt arbete, filmen och performansen om Kongo av idag!

Ngaba, där vi bodde, visade sig vara ett vänligt, trasigt och spännande område. Vi slutade snart att ha eskort, förutom när det var mörkt. Vi gick runt och hejade på äggförsäljerskor, konservburksförsäljare, banan-, avokado- och läskförsäljerskor, på hundar och katter, på lastbilschaufförer, grannar och förbipasserande. Gick jag ut på morgonen trött och hängig behövdes bara några ord med omellett kvinnan så var livet tillbaka.

Nu är jag sedan ett par dagar, hostig och utarbetad, tillbaka på Tokalynga. Men det är som att själen dröjer sig kvar. Den längtar redan tillbaka. Och vi sms-ar och mailar mellan Sverige och Kinshasa om framtiden. - Vi skall ju göra stordåd!

Robert Jakobsson, Teater Albatross 11 mars 2011

Några ord om bakgrunden till Teater Albatross resor till Kongo Kinshasa:

År 2008 var Theatre Marabout och Theatre CANACU med på ett Kongo-symposium på Tokalynga Teaterakademi, Teater Albatross bas. De blev intresserade av att inbjuda Albatross till turnéer i Kongo. Hösten 2009 åkte de två Albatrossföreställningarna KONGO (om

Kongos historia, speciellt tiden under belgarna) och Mary Kingsley (om en extraordinär engelsk upptäcktsresande) till en turné i huvudstaden Kinshasa.

Sommaren 2010 turnerade KONGO igen i Kongo, denna gång förutom i Kinshasa också i Goma och Bukavu i östra Kongo. Turnéen var nu en officiell del av Kongos 50-årsfirande som självständig stat. Det var en mycket engagerad publik Albatross mötte i östra Kongo. Båda dessa turnéer anordnades på ett fantastiskt sätt av Theatre Marabout och CANACU.

Sommaren 2010 väcktes tanken på samarbeten. Med Theatre Marabout bestämdes ett samarbete kring en performance och en film om Kongo av idag. Med CANACU ett arbete kring Dag Hammarskjöld i Kongo.

Marabout är speciella genom att de så professionellt driver en teater trots total brist på resurser. Ledaren, Nzey van Musala, är chef på den statliga Scenskolan, och flera av medlemmarna går på/är verksamma på denna skola. Gruppen är nu mycket entusiastisk till ett omfattande fysiskt teaterarbete i ODIN-teatrets och Grotowskis efterföljd. De slukar nu ODIN-filmer som Eugenio Barba generöst skickat.

CANACU har alltså skrivit en pjäs om Dag Hammarskjöld och en religiös upprorsledare, Simon Kimbangu. Vidare har de ett stort socialt engagemang. De gör ihop med FN-organ pjäser kring dagsaktuella teman. De jobbar med föräldralösa barn, med våldförda kvinnor. De gör filmer kring liknande sociala teman. De är engagerade i en fattig by, en grön by. Det var där de invigde en skola häromveckan!

Teater Albatross
Gunnarp 403, 310 61 Ätran
0346-604 90 eller 0703-16 95 30
teateralbatross@telia.com | www.teateralbatross.se